

Łódź, 1 lipca 2024 r.

RPS-I.431.5.2024

**Pan
Kamil Ceglarek
Wójt Gminy Siemkowice**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 pkt 1 oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej¹ w związku z art. 20 ust. 1 ustawy z 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych² oraz art. 31 ust. 1 ustawy z 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów³, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Siemkowicach⁴, adres: Plac Wolności 1, 98-354 Siemkowice, przeprowadzono kontrolę w zakresie realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikających z ww. ustaw. Ocenie podlegał stopień wywiązywania się przez Wójta Gminy Siemkowice z wykonywania ww. zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a w szczególności: terminowość i prawidłowość przyznawania świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2023 roku.

Czynności kontrolne w trybie zwykłym przeprowadzono w okresie 15 kwietnia – 21 maja 2024 roku przez 2-osobowy zespół kontrolerów, będących pracownikami Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, w składzie:

1. Monika Szewczyk – Inspektor Wojewódzki w Oddziale do Spraw Rodziny w Wydziale Rodziny i Polityki Społecznej (osoba pełniąca funkcję kierownika zespołu kontrolerów) na podstawie upoważnienia Nr 38/2024 i upoważnienia Nr 72/2024
2. Klaudyna Lekler-Lipińska – Inspektor Wojewódzki w ww. Oddziale na podstawie upoważnienia Nr 39/2024 i upoważnienia nr 73/2024

1 (Dz. U. z 2020 r. poz. 224)

2 (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 ze zm.), dalej: ustawa o świadczeniach rodzinnych

3 (Dz. U. z 2023 r., poz. 1993), dalej: ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

4 Dalej: GOPS lub Ośrodek

Upoważnienia do kontroli zostały wydane przez Dyrektora Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, działającego z upoważnienia Wojewody Łódzkiego. Kontrolujący dokonali wpisu do książki kontroli GOPS w Siemkowicach pod poz. 1/2024 r.

I. Uregulowania prawne i ocena prawidłowości zapisów w dokumentacji, na podstawie której Wójt Gminy Siemkowice - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemkowicach, realizuje zadania z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W okresie objętym kontrolą funkcję Wójta Gminy Siemkowice pełniła Pani Zofia Kotynia⁵. Kontrolowana problematyka została unormowana w Statucie Ośrodka, nadanym Uchwałą Nr XII/70/19 Rady Gminy Siemkowice z dnia 27 września 2019 roku oraz Regulaminie Organizacyjnym, wprowadzonym Zarządzeniem Nr 7/2021 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemkowicach z dnia 27 lipca 2021 roku. Ww. dokument określa zadania i kompetencje pracowników zatrudnionych na stanowisku do spraw obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

Kontrolujący ustalili, że Wójt Gminy Siemkowice powierzył realizację zadań wynikających z ww. ustaw Kierownikowi GOPS w Siemkowicach, któremu wydał upoważnienia do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w zakresie: świadczeń rodzinnych⁶, a także podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych⁷. W upoważnieniu nr OK.0052.1.2017 z 10.01.2017 r., w podstawie prawnej nie wymieniono ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, co należy uznać za **uchybiecie**. Kierująca zespołem kontrolerów, w piśmie z 20.05.2024 r. wystąpiła do Wójta Gminy Siemkowice o wyjaśnienie, czy w okresie objętym kontrolą, Kierownik GOPS posiadał upoważnienie do prowadzenia postępowań jako organ właściwy wierzyciela w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W odpowiedzi z 21.05.2024 r. przekazano jedynie upoważnienie w zakresie dotyczącym prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w stosunku do dłużników alimentacyjnych. Kierownik Ośrodka nie posiadał zatem

5 Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza.

6 Upoważnienie OK.0052.1.2017 Wójta Gminy Siemkowice z dnia 10 stycznia 2017 r.

7 Upoważnienie OK.0052.1.2017 Wójta Gminy Siemkowice z dnia 10 stycznia 2017 r.

upoważnienia do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Prowadzenie postępowań administracyjnych z wyłączeniem wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach, wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, zostało powierzone jednemu pracownikowi GOPS w Siemkowicach⁸. W Ośrodku nie opracowano wewnętrznych procedur w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy z o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

GOPS w Siemkowicach, zgodnie z art 23 ust. 6 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz art. 15 ust. 8 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, zawarł umowę licencyjną na 2023 rok na oprogramowanie do obsługi Świadczeń Rodzinnych (SR) oraz Funduszu Alimentacyjnego (FA).

Kontrolowane rozwiązania organizacyjne podmiotu realizującego zadanie w zakresie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego nie naruszają treści art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz art. 8b ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, natomiast naruszają treść art. 12 ust 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

II. Terminowość i prawidłowość przyznawania świadczeń rodzinnych – zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prawidłowość prowadzonych działań wobec dłużników alimentacyjnych – zgodnie z przepisami ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego⁹

Ośrodek prowadzi papierowy rejestr złożonych wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz rejestr wniosków o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Kontrolujący zweryfikowali dane zawarte w rejestrach papierowych. W rejestrze złożonych wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych zarejestrowano 160 wniosków (w tym 151 wniosków w formie papierowej oraz 9 w formie elektronicznej). Wszystkie wnioski poddane kontroli zostały prawidłowo i kompletnie wypełnione przez wnioskodawców. Do skontrolowanych wniosków były dołączone dokumenty dotyczące dochodów oraz inne

⁸ Upoważnienia OK.0052.7.2023 z dnia 3 stycznia 2023 r., OK.0052.8.2023 z dnia 3 stycznia 2023 r.,

⁹ (Dz. U. z 2022 r., poz.2000 ze zm.) dalej: Kodeks lub KPA

dokumenty wymagane, stosowne do wnioskowanych dodatków i świadczeń. Skontrolowane wnioski w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz świadczeniach z funduszu alimentacyjnego każdorazowo były weryfikowane z danymi Centralnej Bazy Beneficjentów (w ramach Emp@tii). Wskazane we wniosku dane osobowe – tj. imię, nazwisko, data urodzenia/zgonu, numery PESEL, stopień pokrewieństwa, były każdorazowo weryfikowane w systemie „Emp@tia” przez osobę prowadzącą postępowanie administracyjne w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Dane dotyczące przyznania orzeczenia o niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności weryfikowane były w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitorowania Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN). Organ prawidłowo ustalał prawo do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, kwoty dodatków i świadczeń oraz okres ich przysługiwania. Wszystkie poddane kontroli decyzje administracyjne były odbierane przez strony w siedzibie GOPS lub doręczane za pośrednictwem operatora pocztowego. Ośrodek terminowo realizował wypłatę przyznanych świadczeń.

Czynności kontrolne przeprowadzono w oparciu o nielosowy dobór próby, czyli sposób oparty na intuicji i wiedzy badacza oraz kryteriach zdroworozsądkowych. W toku kontroli ustalono, że skontrolowane wnioski zawierały informacje wymienione w § 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. oraz z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych¹⁰.

Skontrolowano 25 spraw z zakresu świadczeń rodzinnych, w tym: 10 spraw zawierających decyzje przyznające prawo do świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami¹¹, 2 sprawy zawierające decyzje przyznające prawo do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, 2 sprawy zawierające decyzje przyznające prawo do świadczenia rodzicielskiego, 1 sprawę zawierającą decyzję przyznającą prawo do specjalnego zasiłku rodzinnego, 2 sprawy zawierające decyzje przyznające prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, 2 sprawy zawierające decyzje przyznające prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, 1 sprawę zawierającą decyzję odmawiającą przyznania prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, 5 spraw przekazanych do organu II instancji, w tym 2 decyzje

¹⁰ (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 ze zm.), (Dz. U. z 2023 r. poz. 1340)

¹¹ z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania

utrzymane w mocy, 1 decyzję zmienioną przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze¹² oraz 2 decyzje przekazane do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji.

Kontroli poddano sprawy o numerach decyzji:

1. GOPS.RODZ.5223.2.2023,	14. GOPS.ŚR.521.2.2023,
2. GOPS.RODZ.5223.4.2023,	15. GOPS.ŚR.521.51.2023,
3. GOPS.SZO.5222.1.2023,	16. GOPS.ŚR.521.46.2023,
4. GOPS.ZP.5220.27.2023,	17. GOPS.ŚR.521.37.2023,
5. GOPS.ZP.5220.34.2023,	18. GOPS.ŚR.521.34.2023,
6. GOPS.ŚP.5221.41.2023,	19. GOPS.ŚR.521.42.2023,
7. GOPS.ŚP.5221.32.2023,	20. GOPS.ŚR.521.5.2023,
8. GOPS.BE.523.24.2023,	21. GOPS.ŚP.5221.40.2023,
9. GOPS.BE.523.20.2023,	22. GOPS.ŚP.5221.33.2023,
10. GOPS.ŚR.521.115.2023,	23. GOPS.ŚP.5221.42.2023,
11. GOPS.ŚR.521.119.2023,	24. GOPS.ŚP.5221.34.2023,
12. GOPS.ŚR.521.52.2023,	25. GOPS.ŚP.5221.43.2023.
13. GOPS.ŚR.521.125.2023,	

Na podstawie analizy przedłożonych do kontroli wniosków i zgromadzonych dokumentów, niezbędnych do ustalenia uprawnienia do świadczeń stwierdzono, że wnioski te zostały rozpatrzone a decyzje administracyjne wydane z zachowaniem ustawowych terminów określonych w kodeksie postępowania administracyjnego oraz ustawie o świadczeniach rodzinnych. Przyznane świadczenia wypłacano zgodnie z art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych tj. terminowo, w okresach miesięcznych na wskazane przez wnioskodawców rachunki bankowe.

W poddanych kontroli sprawach stwierdzono następujące **uchybenia**:

- 1) we wszystkich skontrolowanych wnioskach o świadczenia rodzinne brakowało pieczętki wpływu wniosku do Ośrodka, a wnioski nie zawierały numeru z rejestru przesyłek;
- 2) w skontrolowanych decyzjach przyznających prawo do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami o numerach: GOPS.ŚR.521.115.2023, GOPS.ŚR.521.51.2023, GOPS.ŚR.521.37.2023, GOPS.ŚR.521.34.2023 i decyzji odmawiającej przyznania prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami GOPS.ŚR.521.42.2023 wskazano w podstawie prawnej tylko art. 8 ustawy o świadczeniach rodzinnych, natomiast nie powołano artykułów, na podstawie których przyznano lub odmówiono prawa do wnioskowanych przez strony dodatków do zasiłku rodzinnego;

12 Dalej: SKO

- 3) w skontrolowanych decyzjach o numerach: GOPS.RODZ.5223.2.2023, GOPS.ŚP.5221.32.2023, GOPS.ŚR.521.2.2023, GOPS.ŚR.521.51.2023, GOPS.ŚR.521.46.2023, GOPS.ŚR.521.37.2023, GOPS.ŚR.521.34.2023, GOPS.ŚR.521.42.2023 w podstawie prawnej nie wskazano upoważnienia wydanego na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, przez Wójta Gminy Siemkowice dla Kierownika GOPS do realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych, a także do podpisywania decyzji administracyjnych w tych sprawach;
- 4) w 3 decyzjach administracyjnych określona w nich data wpływu wniosku do Ośrodka jest niezgodna z datą znajdującą się na prezentacie wniosku:
- w decyzji GOPS.ŚR.521.125.2023 wskazano 06.11.2023 r. zamiast 02.11.2023 r.;
 - w decyzji GOPS.ŚR.521.42.2023 wskazano 29.06.2023 r. zamiast 31.05.2023 r.;
 - w decyzji GOPS.ŚP.5221.40.2023 wskazano 09.10.2023 r. zamiast 27.09.2023 r.;
- 5) w decyzjach: GOPS.520.5222.1.2023, GOPS.ŚR.521.52.2023, GOPS.ŚR.521.37.2023 przyznających prawo do świadczeń rodzinnych nie wskazano w jaki sposób nastąpi wypłata przyznanych świadczeń ani nie wskazano terminu realizacji wypłat;
- 6) we wszystkich skontrolowanych decyzjach przyznających prawo do wnioskowanych świadczeń (z wyjątkiem GOPS.SZO.5222.1.2023) brak art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych, który stanowi, że decyzje są natychmiast wykonalne;
- 7) we wszystkich skontrolowanych decyzjach odmawiających prawa do świadczeń rodzinnych nie wskazano okresu od kiedy odmówiono przyznania prawa do wnioskowanych świadczeń, co skutkuje m.in. brakiem informacji na jaki okres zasiłkowy odmówiono prawa do przedmiotowego świadczenia – art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- 8) wszystkie skontrolowane decyzje zawierały pouczenie o możliwości odwołania się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Sieradzu za pośrednictwem cyt.: „dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemkowicach” lub „tutejszej instytucji” w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Użyte w pouczeniu sformułowania pozostają w sprzeczności z art. 129 § 1 KPA, który stanowi, że „*Odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję*”. W decyzjach administracyjnych, wydawanych w oparciu o ustawę o świadczeniach rodzinnych oraz ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, organem właściwym jest wójt, burmistrz, prezydent miasta;
- 9) brak wskazania w pouczeniu decyzji o numerach: GOPS.SZO.5222.1.2023, GOPS.ZP.5220.27.2023, GOPS.ŚR.521.115.2023, GOPS.ŚR.521.119.2023, GOPS.ŚR.521.52.2023, GOPS.ŚR.521.52.2023, art. 30 ustawy o świadczeniach rodzinnych, informującego, że osoba, która pobrała nienależne świadczenia rodzinne, jest obowiązana do

ich zwrotu wraz z ustawowymi odsetkami. Prawidłowe pouczenie stanowi bowiem warunek sine qua non żądania zwrotu nienależnie pobranych kwot świadczeń;

10) sposób doręczania skontrolowanych decyzji (za wyjątkiem decyzji, które zostały odebrane przez wnioskodawców osobiście w siedzibie Ośrodka) nie był zgodny z przepisami określonymi w KPA. Do doręczenia decyzji wykorzystano formularze potwierdzenia odbioru dla przesyłek nadanych na zasadach ogólnych tzw. „żółte zwrotki”, natomiast należało użyć formularzy potwierdzenia odbioru dla przesyłek nadanych w postępowaniu administracyjnym tzw. „białe zwrotki”. Formularze potwierdzenia odbioru dla przesyłek nadanych na zasadach ogólnych nie spełniają wymogów druku potwierdzenia odbioru wskazanych w art. 43, 44 i 46 § 2 KPA.

Ponadto, w decyzji o numerze GOPS.ŚR.521.52.2023 z dnia 8 września 2023 r. jako organ wydający decyzję administracyjną wskazywano na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemkowicach. Zgodnie z art. 3 pkt 11 ustawy o świadczeniach rodzinnych, organ właściwy to wójt, burmistrz lub prezydenta miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie rodzinne lub otrzymującej świadczenie rodzinne. Błędne oznaczenie organu wydającego decyzję należy uznać za **nieprawidłowość**.

W rejestrze złożonych wniosków o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego zarejestrowano 11 wniosków. Wszystkie wnioski złożono w formie papierowej.

Czynnościom kontrolnym poddano 100% złożonych wniosków. W toku kontroli ustalono, że wszystkie skontrolowane wnioski zawierały informacje wymienione w § 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego¹³.

Kontroli poddano 11 spraw dotyczących przyznania **świadczeń z funduszu alimentacyjnego** o numerach decyzji:

1. GOPS.FA.531.6.2023,	7. GOPS.FA.531.9.2023,
2. GOPS.FA.531.5.2023,	8. GOPS.FA.531.12.2023,
3. GOPS.FA.531.4.2023,	9. GOPS.FA.531.10.2023,
4. GOPS.FA.531.11.2023,	10. GOPS.FA.531.13.2023,
5. GOPS.FA.531.8.2023,	11. GOPS.FA.531.14.2023.
6. GOPS.FA.531.7.2023,	

13 (Dz. U. z 2017 r., poz. 1467)

Na podstawie analizy przedłożonych do kontroli wniosków i zgromadzonych dokumentów niezbędnych do ustalenia uprawnienia do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalono, że wnioski te zostały rozpatrzone, a decyzje administracyjne wydane z zachowaniem ustawowych terminów określonych w KPA oraz ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Wszystkie decyzje przyznające prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w podstawie prawnej nie zawierały upoważnienia kierownika Ośrodka do wydawania w tych sprawach decyzji. Kontrolujący ustalili, że kierownik Ośrodka posiadał jedynie upoważnienie¹⁴ do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w stosunku do dłużników alimentacyjnych. Kierownik GOPS nie posiadał natomiast upoważnienia wydanego przez Wójta do załatwiania spraw określonych w art. 12 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Ww. ustawa rozgranicza kwestie prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych i wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych od prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawania w tych sprawach decyzji. Podpisanie decyzji przez osobę do tego nieuprawnioną stanowi **nieprawidłowość** i pociąga za sobą konsekwencje określone w art. 156 § 1 pkt 2 KPA., skutkujące nieważnością takiej decyzji.

W decyzji administracyjnej zmieniającej kwotę świadczenia z funduszu alimentacyjnego nr GOPS.FA.531.14.2023 z dnia 6 grudnia 2023r., jako organ administracji publicznej, został wskazany Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, co należy uznać za nieprawidłowość, gdyż jest to niezgodne z art. art. 12 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 10 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i narusza tym samym art. 107 § 1 pkt 1 KPA w związku z art. 5 § 2 pkt. 3 i 6 KPA. Postępowania w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela (art. 12 ust 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów). Organ właściwy wierzyciela - to wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej (art. 2 pkt 10 ww. ustawy). W przedmiotowej sprawie powinien to być zatem Wójt Gminy Siemkowice.

Wnioski o świadczenia z funduszu alimentacyjnego były przyjmowane przez pracowników z kompletem załączników, które zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawie o ustalenie prawa do świadczenia

14 Upoważnienie OK.0052.1.2017

z funduszu alimentacyjnego¹⁵. W poddanych do kontroli wnioskach o świadczenie z funduszu alimentacyjnego, kontrolujący odnotowali brak pieczęci wpływu wniosku do Ośrodka, a wnioski nie zawierały numeru z rejestru przesyłek. Na wniosku znajdowała się jedynie data wpływu i parafka pracownika, który przyjął wniosek, co należy uznać za **uchybiecie**.

Kontroli poddano prawidłowość prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych - zgodnie z przepisami ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny¹⁶, weryfikując 13 postępowań:

1. GOPS.FA.532.43.2023,	8. GOPS.FA.532.32.2023,
2. GOPS.FA.532.49.2023,	9. GOPS.FA.532.48.2023,
3. GOPS.FA.532.37.2023,	10. GOPS.FA.532.27.2023,
4. GOPS.FA.532.40.2023,	11. GOPS.FA.532.18.2023,
5. GOPS.FA.532.42.2023,	12. GOPS.FA.532.22.2023,
6. GOPS.FA.532.36.2023,	13. GOPS.FA.532.28.2023.
7. GOPS.FA.532.33.2023.	

Podczas kontroli spraw dotyczących prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych ustalono:

- w sprawach: GOPS.FA.532.43.2023, GOPS.FA.532.37.2023, GOPS.FA.532.42.2023, GOPS.FA.532.36.2023, GOPS.FA.532.33.2023, GOPS.FA.532.32.2023, GOPS.FA.532.48.2023 – Wójt Gminy Siemkowice był jedynie organem właściwym wierzyciela. Pracownicy GOPS w Siemkowicach działali zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i wypełniali obowiązek zawarty w art. 3 ust. 5 ww. ustawy.
- w sprawie GOPS.FA.532.49.2023, Ośrodek, jako organ właściwy wierzyciela oraz organ właściwy dłużnika alimentacyjnego, po wydaniu decyzji przyznającej świadczenie z funduszu alimentacyjnego (26.07.2023r. - data wydania decyzji przyznającej) wezwał dłużnika alimentacyjnego 27.11.2023 r. celem przeprowadzenia z ww. wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego. Dłużnik nie odebrał wezwania i korespondencja 14.12.2023 r. wróciła do Ośrodka. Dłużnik nie stawił się na wezwanie. W aktach sprawy znajduje się prawomocna decyzja GOPS.FA.532.DŁ.47.2019 z 20.03.2019 r. uznająca dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Wniosek o ściganie skierowany został do Prokuratury Rejonowej w Pajęcznie 12.04.2019 r.; w odpowiedzi zwrotnej Ośrodek

15 (Dz. U. z 2017 r., poz. 1467)

16 (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)

5.06.2019 r. otrzymał, pismem PR3DS227.2019 informację z prokuratury, iż do Sądu Rejonowego w Wieluniu został skierowany akt oskarżenia przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu. Na dzień przeprowadzania czynności kontrolnych, kontrolujący nie odnotowali w aktach rozstrzygnięcia w sprawie.

- w sprawie GOPS.FA.532.40.2023 Ośrodek 27.11.2023 r. wezwał dłużnika celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Dłużnik nie odebrał wezwania, korespondencja 14.12.2023 r. wróciła do Ośrodka. W aktach sprawy znajduje się decyzja uznająca dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych GOPS.FA.532.DŁ.23.2022 z 30.03.2022 r. Ośrodek skierował wniosek do Prokuratury Rejonowej w Wieluniu o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - kk¹⁷. W aktach sprawy znajduje się pismo z 28.04.2022 r. z Prokuratury o zawieszeniu dochodzenia ze względu na uzupełnienie materiału dowodowego. Na dzień przeprowadzenia czynności kontrolnych w aktach postępowania dłużnika alimentacyjnego nie odnotowano pisma o rozstrzygnięciu sprawy. Ośrodek nie wystąpił również z wnioskiem do Starosty Powiatu Pajęczańskiego o zatrzymanie prawa jazdy w ww. sprawie, co należy uznać za **nieprawidłowość**.

- w sprawie GOPS.FA.532.27.2023 GOPS, jako organ właściwy dłużnika alimentacyjnego wezwał dłużnika 9.11.2023 r. w celu odebrania oświadczenia majątkowego oraz przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Dłużnik odebrał wezwanie 10.11.2023 r i 4.12.2023 r. zgłosił się do Ośrodka. Został przeprowadzony wywiad alimentacyjny oraz odebrano oświadczenie majątkowe. Z wywiadu alimentacyjnego wynika, iż dłużnik alimentacyjny jest osobą niezarejestrowaną w urzędzie pracy. Dłużnik został zobowiązany do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy¹⁸ w Pajęcznie w terminie 11 dni od przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Dłużnik nie wywiązał się ze zobowiązania. Dłużnik został wezwany w celu dostarczenia decyzji o zarejestrowaniu się w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy. Kontrolujący ustalili, że do ośrodka zgłosiła się matka dłużnika alimentacyjnego i oświadczyła na piśmie, iż dłużnik alimentacyjny 18.12.2023 r. wyjechał do Holandii do pracy. Powyższe informacje Ośrodek przekazał komornikowi sądowemu.

- w sprawie GOPS.FA.532.18.2023 – Ośrodek 6.03.2023 r. wezwał dłużnika alimentacyjnego celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego. Dłużnik alimentacyjny 8.03.2023 r. zgłosił się do Ośrodka. Został przeprowadzony wywiad

17 (Dz. U. z 2022 poz. 1138) Kodeks Karny

18 Dalej: PUP

alimentacyjny i odebrano oświadczenie majątkowe. Dłużnik oświadczył, że jest zatrudniony na ½ etatu na czas nieokreślony oraz na konto komornika wpłaca co miesiąc 1500,00 zł celem spłaty zadłużenia.

- w sprawie GOPS.FA.532.22.2023 – GOPS w Siemkowicach 6.09.2023 r. wezwał dłużnika w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Wezwanie 7.09.2023 r. odebrała matka dłużnika. Dłużnik nie zgłosił się na wywiad alimentacyjny. Ośrodek 8.11.2023 r. zawiadomieniem GOPS.FA.532.26.2023 wszczął postępowanie o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych zostało odebrane 10.11.2023 r. przez matkę dłużnika. Dłużnik nie zgłosił się do Ośrodka. Decyzją GOPS.FA.532.14.2023 z 20.11.2023 r. został uznany za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Przedmiotową decyzję 27.11.2023 r. odebrała matka dłużnika. GOPS 18.12.2023 r. skierował do Prokuratury Rejonowej w Wieluniu wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - kk, a 29.12.2023 r. wystąpił do Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców¹⁹ z wnioskiem o udostępnienie danych ze zbioru danych o posiadaniu przez ww. dłużnika alimentacyjnego prawa jazdy. Na dzień przeprowadzanych czynności kontrolnych, kontrolujący nie odnotowali w aktach rozstrzygnięcia ww. sprawy.

- w sprawie GOPS.FA.532.28.2023 Ośrodek 17.11.2023 r. wezwał dłużnika alimentacyjnego celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Wezwanie 21.11.2023 r. odebrała żona dłużnika. Dłużnik nie zgłosił się do Ośrodka. W aktach sprawy znajduje się decyzja GOPS.FA.534.DŁ.62.2014 z 24.03.2014 r. o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych, kontrolujący nie odnotowali wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - kk oraz wniosku do Starosty Powiatu Pajęczańskiego o zatrzymanie prawa jazdy, co należy uznać za **nieprawidłowość**.

W ocenie kontrolujących GOPS w Siemkowicach nierzetelnie wypełniał obowiązek wynikający z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W okresie kontrolowanym, tj. od 1.01.2023 r. do 31.12.2023 r. Ośrodek nie przekazywał systematycznie informacji o zadłużeniach dłużników alimentacyjnych do Biur Informacji Gospodarczej²⁰. Zaznaczyć należy, że dane o zadłużeniach dłużników alimentacyjnych winny

19 Dalej: CEPiK

20 Dalej: BIG

być przekazywane co miesiąc, celem aktualizacji zadłużenia oraz odsetek od zadłużenia. Powyższe należy uznać za **nieprawidłowość**.

GOPS w Siemkowicach nie wypełniał obowiązku wynikającego z art. 8a ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, tj. zamieszczania w Krajowym Rejestrze Zadłużonych²¹ informacji, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz.U. z 2019 r. poz. 55, 912, 1214 i 1802 oraz z 2020 r. poz. 1747), w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Wyżej wymieniony przepis wszedł w życie 1 grudnia 2021 roku. Z informacji Kierownika GOPS w Siemkowicach wynika, iż Ośrodek nie posiada konta w KRZ. W związku z powyższym, w skontrolowanych sprawach z zakresu postępowań wobec dłużników alimentacyjnych stwierdzono **nieprawidłowość** polegającą na braku realizacji art. 8a ust. 1 pkt. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

III. Kontrolowanie poprawności danych przekazywanych w sprawozdania rzeczowo-finansowych z zakresu świadczeń rodzinnych zrealizowanych ze środków budżetu państwa oraz budżetów gmin, jak również z realizacji w województwie łódzkim zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Zweryfikowano rzetelność sporządzanych sprawozdań, przekazywanych za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej²². Weryfikacji danych dokonano na podstawie zestawienia środków zrealizowanych w zakresie świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego w okresie od 01.01.2023 roku do 31.12.2023 roku. Skontrolowano sprawozdania rzeczowo – finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o świadczeniach rodzinnych w kolejnych miesiącach III kwartału 2023 r. oraz ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w kolejnych miesiącach III kwartału 2023 r. w oparciu o raporty z systemu dziedzinnego. Ośrodek przekazał dane dotyczące liczby złożonych do organu wniosków z zakresu świadczeń rodzinnych, które nie były zgodne z raportami z systemu dziedzinnego.

Stwierdzono rozbieżności w zakresie danych dotyczących liczby złożonych wniosków na świadczenia rodzinne w III kwartale między papierowym rejestrem świadczeń rodzinnych, a sprawozdaniami kwartalnymi w Centralnej Aplikacji Statystycznej. W 1 miesiącu - III kwartału odnotowano 4 wnioski, natomiast w systemie dziedzinnym i rejestrze papierowym

21 Dalej: KRZ

22 Dalej: CAS

odnotowano 6 wniosków. Różnicę 2 wniosków stanowią wnioski złożone przez strony, po dostarczeniu dodatkowych dokumentów, potwierdzających uzyskanie dochodu i ponownej weryfikacji przez Ośrodek dochodu w przeliczeniu na członka rodziny. W 2 miesiącu III kwartału w CAS wskazano 14 wniosków, natomiast w rejestrze papierowym Ośrodka kontrolujący odnotowali 15 wniosków, a w systemie dziedzinowym 16 wniosków. Rozbieżność w liczbie złożonych wniosków wynika ze złożenia przez stronę wniosku o ponowną weryfikację ze względu na zmianę sytuacji życiowej. W 3 miesiącu III kwartału, w aplikacji CAS wskazano 20 wniosków, natomiast rejestr papierowy zawierał 28 wniosków, a w systemie dziedzinowym tych wniosków było 27. Różnica pomiędzy liczbą wniosków wynika z 2 wniosków złożonych ze względu na zmianę sytuacji oraz 5 wniosków, które zostały złożone we wrześniu, ale proces ich weryfikacji przebiegał w październiku, dlatego też nie zostały ujęte w sprawozdaniu, ale wykazano je w rejestrze Ośrodka. Kontrolujący uznają wyjaśnienia sporządzone przez pracownika GOPS w Siemkowicach za zasadne (tabelka z wyjaśnieniami w aktach sprawy).

Należy jednak stwierdzić, że niewłaściwe dane w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z realizacji zadania, powodują błędy w danych opracowywanych w raportach wojewódzkich i ogólnopolskich. Mając na uwadze powyższe, kontrolujący stwierdzili, że sprawozdania w zakresie świadczeń rodzinnych w gminie nie odzwierciedlają stanu faktycznego realizacji zadania.

Podczas analizy wniosków o świadczenia z funduszu alimentacyjnego złożonych przez wierzycieli, kontrolujący ustalili, że dane w CAS są zgodne z rejestrem papierowym i systemem dziedzinowym Ośrodka.

IV. Efektywność realizacji zadania w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego

W 2023 r. Wójt Gminy Siemkowice otrzymał dotację z budżetu państwa na realizację zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zasiłku dla opiekuna w łącznej wysokości 1 809 835 zł. Z otrzymanej dotacji wykorzystano kwotę 1 780 735,74 zł, z tego na wypłatę świadczeń wydatkowano 1 727 590,98 zł, na koszty obsługi wydatkowano w ramach zadania 53 144,76 zł. Do budżetu państwa zwrócono niewykorzystane środki finansowe w wysokości 29 099,26 zł. Powyższe kwoty są zgodne z danymi otrzymanymi z Oddziału Planowania i Analiz Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi.

W okresie od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku świadczenia rodzinne przyznano 158 decyzjami administracyjnymi wraz z decyzjami zmieniającymi prawo do świadczeń przyznanych wcześniejszymi decyzjami. W okresie kontrolowanym świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznano 11 decyzjami administracyjnymi. Świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego realizowane są w Ośrodku w formie bezgotówkowej, czyli środki są przekazywane bezpośrednio na konta bankowe wnioskodawców. Ośrodek nie realizował wypłat w formie rzeczowej, ani w formie opłacania usług w zakresie świadczeń rodzinnych.

W okresie kontrolowanym Ośrodek wystąpił w 2 sprawach do wojewody o ustalenie, czy w sprawie mają zastosowania przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w związku z art. 23a usta. 2 ustawy. GOPS w Siemkowicach otrzymał 9 decyzji przyznających świadczenia rodzinne wydane w ramach zachodzącej koordynacji świadczeń, które dotyczyły kontrolowanego okresu i lat ubiegłych. Wszystkie świadczenia wraz z wyrównaniami zostały wypłacone przez Ośrodek w 2023 roku.

W kontrolowanym okresie wydano 38 decyzji odmawiających prawa do świadczeń rodzinnych, w stosunku do których wpłynęło 5 odwołań od decyzji odmawiających przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Wszystkie sprawy zostały przekazane do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Sieradzu. Organ II instancji w tych sprawach wydał:

- 2 decyzje utrzymujące w mocy zaskarżoną decyzję(z czego 1 decyzja została wydana już w 2024r.);
- 2 decyzje przekazał do ponownego rozpatrzenia;
- 1 decyzję uchylił i jednocześnie rozstrzygnął o przyznaniu prawa do świadczenia.

Z zakresu realizacji świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2023 roku Ośrodek nie wydał żadnej decyzji odmawiającej prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W okresie kontrolowanym do GOPS w Siemkowicach nie wpłynęła żadna skarga na postępowania prowadzone przez organ w zakresie świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Na podstawie dokonanych ustaleń, prowadzone przez Wójta Gminy Siemkowice postępowania administracyjne w sprawie o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych, prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Za nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli odpowiada Wójt Gminy Siemkowice, Kierownik Ośrodka i pracownik realizujący kontrolowane zadanie.

Do projektu wystąpienia pokontrolnego z 7 czerwca 2024 r. wniesiono zastrzeżenia (pismo Wójta Gminy Siemkowice z 19 czerwca 2024 r.). W przedmiotowej sprawie, Kierownik komórki do spraw kontroli wydał stanowisko wobec wniesionych zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego z 21 czerwca 2024 r., oddalając je w całości.

Działając na podstawie art. 47 ustawy z 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej, przekazuję Panu Wójtowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli **uchybieniami i nieprawidłowościami** zalecam podjęcie skutecznych działań w zakresie:

- 1) prawidłowego wskazywania podstawy prawnej podejmowanych decyzji administracyjnych; podstawa prawna decyzji administracyjnej (art. 107 § 1 pkt 1, 4 k.p.a.) musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w danej sprawie przepisów zarówno prawa formalnego jak i materialnego²³;
- 2) prawidłowego wskazywania w podstawie prawnej decyzji administracyjnych właściwych upoważnień Wójta Gminy Siemkowice wydanych Kierownikowi GOPS;
- 3) rozważenia wydania Kierownikowi GOPS upoważnienia do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawania w tych sprawach decyzji, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- 4) wydawania decyzji administracyjnych przez osobę do tego uprawnioną;
- 5) wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji administracyjnych wydanych przez osobę nieuprawnioną;
- 6) wskazywania w decyzjach administracyjnych odmawiających przyznania prawa do zasiłków rodzinnych, okresu za jaki odmówiono danego świadczenia;
- 7) wskazywania w decyzjach administracyjnych daty wpływu wniosku, zgodne z faktyczną datą znajdującą się na prezentacie;
- 8) prawidłowego wskazywania pouczeń w wydawanych decyzjach administracyjnych²⁴; pouczenie jest bowiem bardzo ważną instytucją prawa administracyjnego stanowiącą wyraz realizacji m.in. zasady pogłębiania zaufania (art. 8 k.p.a.) oraz zasady udzielania informacji (art. 9 k.p.a.) na każdym etapie postępowania, jak również obligatoryjnym elementem każdej decyzji i postanowienia. Pouczenia stanowią na gruncie KPA ważny element realizacji zasady czynnego udziału strony w postępowaniu.

23 Vide: wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 13 kwietnia 2022 r., sygn. akt III OSK 4530/21

24 Vide: wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 września 2021 r., sygn. akt I OSK 4339/18

9) prawidłowego doręczania decyzji administracyjnych zgodnie z obowiązującymi przepisami określonymi w KPA;

10) podejmowania w stosunku do dłużników alimentacyjnych wszelkich działań wynikających z rozdziału 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów - *Zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych*, tak aby przynosiły one wymierne rezultaty w regulowaniu zobowiązań wobec funduszu alimentacyjnego;

11) zamieszczania w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz. U. z 2019 r. poz. 55, 912, 1214 i 1802 oraz z 2020 r. poz. 1747), w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;

12) systematycznego przekazywania do biur informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy, wynikających z art. 8a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1205 ze zm.).

Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Jednocześnie informuję, że na podstawie art. 49 ww. ustawy, należy poinformować Kierownika jednostki kontrolującej o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Informacje w powyższym zakresie należy przekazać w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia do Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi (ul. Żeromskiego 87, 90-502 Łódź) za pośrednictwem Elektronicznej Skrzynki Podawczej ePUAP: /lodzuw/skrytka wskazując w treści pisma znak sprawy: RPS-I.431.5.2024.

Z up. WOJEWODY ŁÓDZKIEGO

Anna Szymajda
**Zastępca Dyrektora Wydziału Rodziny
i Polityki Społecznej**

(podpisano elektronicznie)